

VARIA

XX

**Zborník abstraktov z XX. kolokvia mladých jazykovedcov
(Častá-Papiernička 24. – 26. 11. 2010)**

**Editorky
Bronislava Chocholová
Anna Ramšáková**

**Bratislava
Slovenská jazykovedná spoločnosť
pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV**

2012

Slovenská jazykovedná spoločnosť
pri Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV

Editorky

Mgr. Bronislava Chocholová, PhD.

Mgr. Anna Ramšáková, PhD.

Technický redaktor

Mgr. Vladimír Radik

Organizačný výbor konferencie

Mgr. Katarína Gajdošová, Mgr. Bronislava Chocholová, PhD.

Mgr. Daniela Majchráková, Mgr. Gabriela Múcsková, PhD.,

Mgr. Anna Ramšáková, PhD., PhDr. Mária Šimková

Z tlačových podkladov JÚLEŠ SAV vytlačil

OFPRINT

Better Polygrafic Services

Bratislava

ISBN 978-80-970561-2-4

EAN 9788097056124

Obsah

Slovo na úvod	7
Mira Nábělková: Naše Kolokvium, naše Varia.....	8
Giorgio Cadorini: Univerzity, mladí badatelé, společnost (akciová?).....	13
Katarína Barnová: Jazyková situácia v meste Lučenec	25
Ján Bauko: Krycie mená na internete.....	26
Mária Beláková: Zopár poznámok k vodnému toku Ronava, ľavostrannému prítoku Gidry.....	28
Martin Braxatoris: K pojmu transparentnosť deklinačných paradigiem	30
Júlia Bubáková: Slovesá vo francúzskej a v slovenskej hudobnovednej lexike z translátologického hľadiska.....	31
Miroslava Čurová: Miestne a etnické názvy ako motivácia vzniku prímien (na základe Žilinskej knihy).....	32
Radoslav Ďurajka: Typy motivácie a demotivácia v slovenčine ako cudzom jazyku	33
Ivana Džundová: Vybrané problémy prekladu z bieloruštiny do slovenčiny: Koncepcia prekladového slovníka	34
Jana Eichlerová: Slovenština do škol. Projekt na rozvoj česko-slovenského percepčného bilingvismu	35
Petra Fojtů: Variantnosť frazeologických jednotiek v slovenčine (na materiáli hovorového jazyka)	36
Adela Gabříková: Atribúty jazyka v kultúrnych súvislostiach.....	37
Jana Galabová: Kognitívna lingvistika a teória nativizmu z pohľadu Noama Chomského	38
Anna Gálisová: Logo® ako komunikát.....	39
Lenka Garančovská: Od ameriky cez talianov, maďarov, mongolov až po turecké hospodárenie (Národné stereotypy v jazykovej praxi)	40
Lenka Garančovská: Pragmatonymá v spoločenskej komunikácii.....	41
Miroslava Gavurová: Lingvokultúrne zdroje anglických frazeologizmov a ich odraz v slovenskej frazeológii.....	43
Andrea Goóťšová: Filozoficko-lingvistické východiská hydronymie Hornádu.....	44
Marek Grác: Sú dôležitejšie pádové koncovky alebo slovosled?.....	45
Barbora Hanzová: Textová transmise. Analýza Řečí nedělních a svátečních Tomáše ze Štítného	46
Zuzana Hargašová: Hľadanie prototypu v predspisovnom období slovenčiny	47

Juraj Hladký: Z historickej ojkonymie trnavsko-hlohovského pomedzia....	49
Anna Holečková: Česko-slovenská viacjazyčnosť u Martina Kukučina	51
Alexandra Chomová: K niektorým diachrónnym tendenciám vo vyjadrovaní posesivity (na pozadí historických textov)	52
Silvia Ivanidesová: Ivo Vojnović a sériové preklady jeho drám	55
Martina Ivanová – Miroslava Kyseľová: Úloha korpusu pri lexikografickom spracovaní valencie slovíec (na materiáli statických a procesných slovíec)	57
Martina Jamborová: Staročeská slovní zásoba a stredoveká textilní výroba v českých zemích (sprádaní, tkaní, valchování a postřihování).....	59
Ladislav Janovec: Možnosti popisu adjektívni kolokability.....	62
Petra Jesenská: Komparácia kategórie rodovosti v slovenskom a anglickom jazyku	63
Marcela Kapičáková – Szczerbová: Oravské goralské nárečia vo svetle kolonizácií a teórie jazykových kontaktov	64
Silvia Kaščáková: Grafológia ako súčasť vyučovania slovenského jazyka ..	65
Miroslav Kazík: Živé osobné mená a pomenovacie modely v triede slobodných v Černochovom Vrchu.....	66
Lenka Kolníková: Špecifickosť formálnej a obsahovej stránky eliptických výpovedí.....	68
Lucie Kopáčková: Co říká o tvoření přídavných jmen individuálně přivlastňovacích od přechýlených ženských jmen na <i>-yně/-kyně</i> v češtině odborná literatura a Český národní korpus	69
Ivana Kopásková: Analýza jazykovej stránky živých osobných mien.....	70
Martina Kopecká: Poľské prevzatia v predpisovnej slovenčine.....	72
Paulína Kováčová: Masová kultúra a masmediálna komunikácia cez prizmu filozofie.....	73
Hana Kreisingerová: Proměny biblického textu (některá specifika II. biblické redakce na pozadí pozdějších biblických překladů).....	74
Magdalena Kroupová: Kapsa, kieszeń, wreko. Z česko-poľsko-slovenskej lexikálnej konfrontácie.....	75
Daniela Kurucová: Kritika prekladu románu Večerný akt od Pavla Pavličića	76
Marta Lacková: Determinátory ako súčasť frazeologických jednotiek v typologicky odlišných jazykoch	77
Mark Richard Lauersdorf: Slovenčina na začiatku mladšieho predpisovného obdobia (15. – 16. storočie): Keď ani viac dát nestačí ...	79
Eva Leľáková: Matica lexikálno-sémantického poľa ako forma prezentácie vzťahu medzi slovom a jeho významami	80
Lucia Luptáková: Farba ako motivant v toponymii	82

František Martínek: Lexikum staré a střední češtiny v diachronním pohledu (na příkladu variant <i>kopa – kópa – kuopa – kůpa – kupa</i>)	83
Eva Matejková: Formy komunikácie v prostredí internetu	85
Michala Mračka: Sémantika slovíes s predponami <i>pred-, pre- a pro-</i> v chorvátčine a ich ekvivalenty v slovenčine.....	87
Jana Oriješčíková: Atribút implicitnosti vo vzťahu k postulátom komunikácie (princípu kooperácie H. P. Gricea)	89
Katarína Pekaríková: Modálnosť právnych textov.....	90
Katarína Podhajecká: Substantívne operátory <i>kto</i> a <i>čo</i> ako prostriedky rozvíjania a rozširovania výpovede	92
Snežana Popović: Česko-srbský frazeologický slovník a srbské elektronické zdroje.....	94
Eliška Pospíšilová: Příbuzenské terminologie v jazycích světa.....	96
Martin Pukanec: Onymá Ἀρδύγαστος – Radogost – Radhošť z akcentologického hľadiska.....	97
Markéta Pytlíková: Kniha Daniel v nejstarším českém biblickém překladu ..	99
Lubomír Rendár: Chápanie chrapľavej fonácie v slovenčine.....	101
Kateřina Rysová: K německým přejímkám v češtině doby střední.....	103
Lucia Satinská: Deväť trojkou do Petržalky, rýchlo a ľahko: Sonda do slangového tvorenia číselných podstatných mien označujúcich linky MHD v Bratislave	106
Terézia Slančová – Peter Kačúr: Analýza gestiky trénera vo volejbalových zápasoch	107
Gabriela Slezáková: Prezývkové obyvateľské mená na Orave	108
Lenka Szentesiová: Štylistické aspekty Kollárových Pamätí z mladších rokov života	110
Štěpán Šimek: K intertextovým vztahům <i>Zprávy písma slovenského</i> Tobiáše Masníka: prameny <i>Zprávy, Zpráva</i> jako pramen.....	111
Ivan Štancel: Slovesá vyjadrujúce manuálne činnosti v slovenčine	112
Pavel Štěpán: K interpretaci toponyma <i>Kocanda</i>	114
Veronika Štěpánová: Korpus řečových vzorů	116
Mária Tkáčová: Filozofické východiská pri vytváraní modelu vyučovania proprií v primárnej škole.....	118
Tamás Tölgyesi: O areálové lingvisticé a stredoevropském jazykovém areálu.....	119
Jasna Uhláriková: Priestorové metafory v jazykovom diskurze	121
Lucia Vaľová: Kvalitatívna modulácia reči v slovenčine.....	123
Hana Vančová: Bertold Brecht: Zadržateľný vzostup Artura Uiho	125
Martina Vohralíková: Instrukтивní text a jeho komický potenciál	126
Veronika Vojtechovská: Priezviská v slovenskom posunkovom jazyku....	127

Roman Vojtechovský: Nepriame pomenovania v slovenskom posunkovom jazyku	128
Daniel Vojtek: K slovenskému prekladu proprií v dielach B. Viana II.	129
Kateřina Voleková: K staročeským výrazům <i>bú</i> a <i>blázn</i>	130
David Weber: Motivačné vzťahy pri pomenúvaní budov v angličtine a slovenčine	132
Kamila Wojnar Ondicová: O <i>bierzmowanych</i> , <i>kościelnych</i> i <i>narzeczonych</i> , čiže poľské substantivizované výrazy označujúce osoby a ich slovenské ekvivalenty	135
Stanislava Zajacová: Reč orientovaná na psa	136
Andrej Závodný: Niektoré osadné názvy na Záhorí	138
Jana Zemanová: Zmeny významové struktury některých stč. slov ze sémantického pole hněvu v průběhu vývoje jazyka	140
Petra Zrníková: Čitateľská gramotnosť alebo kompetencia v materinskom jazyku?	141
Renata Žiláková: Syntaktické aspekty humoru v próze Rozmarné léto Vladislava Vančury	142

Slovo na úvod

Jazyk ako „sústava znakových hodnôt, ktorá slúži ako nástroj vyjadrovania, dorozumievania a ukladania poznatkov v istom spoločenstve“, *reč* ako „schopnosť človeka vyjadrovať myšlienky, názory a city“ a *slovo* ako „základná jazyková jednotka s ustálenou formou a významom“ sa stali neodmysliteľnou súčasťou tisícročnej ľudskej existencie. Tieto pojmy sa rozoberajú a skloňujú vo všetkých pádoch aj od začiatku vzniku Varií. Aj vďaka nim môžeme už dve desaťročia poznávať rozmanitosť variácií v jazyku, hľadať možnosti jej využitia v prospech poznania jazyka a jeho podstaty a v konečnom dôsledku aj v prospech poznania človeka samého. Jazyk, reč a slovo nám umožnili stretnúť sa aj na jubilejnom XX. ročníku Kolokvia mladých jazykovedcov (24. – 26. 11. 2010) v Častej-Papierničke, kde sme opäť doniesli i získali nové poznatky a prežívali nové stretnutia a získali nové skúsenosti. A tí z nás, čo už dlhšie prežívame toto naše súkromné ročné obdobie si začíname uvedomovať, že organizovanie stretnutí mladých jazykovedcov sa postupne stáva o to radostnejšie, o čo viac pocítiť ujem prítomnosť akejsi vlastnej „kolokvialistickej“ školy a generačnej spolupatričnosti. Veď kolokviá vždy predstavovali pre všetkých účastníkov symbiózu práce a oddychu, odborného poznávania i neformálnych priateľských stretnutí.

Milí mladí lingvisti, minulí i budúci kolokvialisti, ponorte sa do poznatkov o *jazyku*, *reči* a *slove* v zborníku, ktorý ste si práve otvorili. Prijmite, analyzujte a abstrahujte poznatky tak, aby boli užitočné pre vašu ďalšiu prácu v oblasti, ktorú ste si vybrali a ktorú i žijete. Nech vás pri tom však neľaká pocit potreby meniť doteraz nemenené.

A keďže na počiatku bolo *slovo*, slovom či slovami Teodora Münza ukončíme náš úvod: „Nemyslíme vždy starými slovami, vstupujeme do šera, ktoré objasňujeme novým slovom.“ *Slovom* krásnym, nevyhnutným a prirodzeným.

Editorky